

Мошенець А. І.
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету технологій та дизайну Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ХРЕСТИКОВІ ТЕХНІКИ В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ ВИШИВЦІ

Українська народна вишивка займає особливе місце в культурі та мистецтві України. Вона є не лише декоративним елементом, а й важливим засобом збереження та передачі культурної спадщини.

Українська вишивка має багатовікову історію, яка бере початок ще з доісторичних часів. Найстаріші зразки вишивки датуються періодом Трипільської культури. Протягом століть вона розвивалася під впливом різних історичних подій, включаючи Козацьку добу, періоди Київської Русі та Гетьманщини. Кожен регіон України виробив свої унікальні стилі та техніки, що зберігають історичні й культурні особливості цього регіону.

[1]

Дослідженням вишивки займалися такі науковці як Т. Каравасильєва, Л. Булгакова-Ситник, Т. Причепій, О. Теліженко, В. Титаренко,

Вишивка є невід'ємною частиною народного костюму і відображає етнічну ідентичність українців. Різні регіони України мають свої унікальні техніки та орнаменти. Наприклад, Полтавська вишивка славиться своєю білою вишивкою, а гуцульська – багатобарвними візерунками. Через вишивку передавалися не тільки естетичні, але й соціальні функції: вона могла вказувати на регіон походження, соціальний статус або сімейний стан людини.

Хрестикова техніка, або вишивка хрестиком, є однією з найпоширеніших і найвідоміших технік української народної вишивки. Особливої популярності вона набула в дев'ятнадцятому столітті та отримала назву «Брокарівська». [2] Вона відзначається своєю простотою, симетрією та виразністю. Вишивка хрестиком використовується для

створення різноманітних орнаментів і мотивів, які відображають культурні та етнічні особливості різних регіонів України.

Хрестикова техніка базується на створенні хрестоподібних стібків, які утворюються при перехрещенні двох діагональних стібків. Ця техніка дозволяє створювати чіткі геометричні форми та складні орнаменти.

Для вишивки хрестиком використовують різні види тканин, найбільш поширеними з яких є льон та домоткане полотно. Також застосовують різнокольорові нитки, зокрема, вовняні, бавовняні або шовкові. Традиційно використовуються яскраві кольори: червоний, чорний, синій, зелений, які мають своє символічне значення.

Також вишивка хрестиком має певні регіональні особливості. Наприклад, Полтавська вишивка відзначається витонченістю та білими або пастельними кольорами. Тут часто використовують хрестикову техніку для створення ніжних рослинних мотивів та геометричних візерунків.

У Подільській вишивці переважають яскраві кольори та складні орнаменти. Хрестикові узори часто включають зірки, хрести та інші геометричні фігури, які мають символічне значення.

Гуцульська вишивка вирізняється своєю багатобарвністю та динамічністю орнаментів. Хрестикова техніка використовується для створення складних геометричних візерунків, які часто мають багат шарову структуру.

Особливу увагу звертали на орнаментику.

Геометричні форми, такі як ромби, зірки, хрести та квадрати, часто використовуються у хрестиковій вишивці. Вони символізують різні аспекти життя: ромби – родючість, зірки – гармонію, хрести – захист.

Рослинні орнаменти, зокрема, квіти, листя, дерева, також широко використовуються у хрестиковій техніці. Вони символізують життя, зростання, красу та гармонію з природою.

Тваринні мотиви, такі як птахи, коні та олені, зустрічаються рідше, але також мають своє значення. Вони можуть символізувати силу, витривалість, духовну мудрість.

У сучасному світі хрестикова вишивка зберігає свою популярність. Вона активно використовується як у традиційних народних костюмах, так і в сучасному одязі та аксесуарах. Багато українських дизайнерів інтегрують хрестикову техніку у свої колекції, поєднуючи традиції з сучасними тенденціями моди.

Хрестикова техніка також популярна серед аматорів рукоділля. Вона часто включається в освітні програми та курси, сприяючи збереженню та поширенню української культурної спадщини.

Таким чином, хрестикова техніка в українській народній вишивці є не лише декоративним елементом, але й важливим засобом передачі культурних традицій та символіки, що зберігає своє значення і в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Булгакова-Ситник Л. Подільська народна вишивка: Етнографічний аспект. За ред. О.М. Козакевич. Львів : Ін-т народознавства НАН України, 2005. 328 с.
2. Кара-Васильєва Т. Історія української вишивки. Київ : Мистецтво, 2008. 460 с.